

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ♦ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
UNIVERZITET U BEOGRADU ♦ FILOLOŠKI FAKULTET

08 APR 2011,
482/3

Проф. др Бранко Ковачевић
Ректор
Универзитет у Београду
Студентски трг 1
11000 Београд

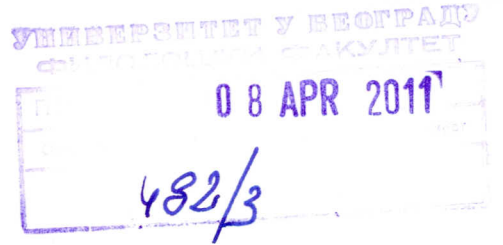
Поштовани господине Ректоре,

Достављамо Вам предлог стручне комисије за припрему реферата за доделу звања професор *емеритус* др Ранку Бугарском, редовном професору Филолошког факултета у пензији.

С поштовањем,

СЕКРЕТАР
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Милован Кнежевић

Na sednici Senata Univerziteta u Beogradu od 16. 03. 2011. godine, imenovani smo u Komisiju za pisanje referata u vezi sa predlogom za dodelu zvanja profesora emeritusa prof. dr Ranku Bugarskom, redovnom profesoru Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu u penziji. Na osnovu odluke Nastavno-naučnog veća Filološkog fakulteta, dostavljenog materijala i poznavanja kandidata, podnosimo Senatu Univerziteta u Beogradu sledeći

REFERAT

C u r r i c u l u m v i t a e

RANKO BUGARSKI (Sarajevo, 1933), redovni profesor engleskog jezika i opšte lingvistike na Filološkom fakultetu u Beogradu (penzionisan 2000. ali i dalje aktivan).

Germanistiku diplomirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 1957. Postdiplomske studije na Londonskom univerzitetu 1962/63. i na Univerzitetu Kolumbija u Njujorku 1966/67. Doktorat lingvističkih nauka stekao na Univerzitetu u Beogradu 1969. Na Filološkom fakultetu u Beogradu proveo je skoro ceo radni vek (od 1961. kao asistent, 1970. docent, 1974. vanredni i 1980. redovni profesor engleskog jezika; od 1988. i redovni profesor opšte lingvistike). Studentima anglistike predavao je Sintaksu engleskog jezika i druge gramatičke discipline, te Uvod u englesku lingvistiku i Teoriju prevođenja. Studentima opšte lingvistike predavao je Sociolingvistiku, a na postdiplomskim studijama vodio je nastavu iz Opšte lingvistike i Sociolingvistike. Za sve ove predmete, kao i za Uvod u opštu lingvistiku kao opštediplomski predmet na I godini studija, sam je izradio programe. - Bio je upravnik Katedre za anglistiku (1981-83), te suosnivač i prvi upravnik Katedre za opštu lingvistiku (1991-98). Držao je postdiplomske kurseve na filozofskim fakultetima u Beogradu, Novom Sadu i Sarajevu, a pojedinačna predavanja po pozivu na skoro svim univerzitetima SFRJ.

Referisao na više desetina domaćih i međunarodnih kongresa, simpozijuma i dr., često i kao organizator ili pozvani plenarni predavač. Kao predavač, istraživač i autor bavio se

strukturu engleskog jezika, kontrastivnom gramatikom, opštom i primenjenom lingvistikom, sociolingvistikom, istorijom lingvistike, teorijom prevođenja, statusom srpskohrvatskog jezika, srpskim žargonom i dr. Iz ovih oblasti objavio je veliki broj radova, među njima 19 knjiga (većinom u po više izdanja, često korišćenih i na postdiplomskim studijama širom Srbije i bivše SFRJ; v. spisak niže). Radovi su mu štampani u dvadesetak zemalja i na desetak jezika, kao članci u časopisima, referati u kongresnim aktima, poglavlja u knjigama i dr. Mnogi su i prevođeni, prikazivani i citirani u referentnoj domaćoj i svetskoj literaturi. Uredio je veći broj knjiga i tematskih brojeva časopisa, povremeno i kao prevodilac, pa je jugoslovenskoj stručnoj javnosti predstavio neke istaknute lingviste (N.Čomski, E.Sapir, B.L.Vorf) i aktuelne discipline (transformaciono-generativna gramatika, sociolingvistika, psiholingvistika), istovremeno upoznavajući lingvistički svet sa jezičkom situacijom i jezičkom politikom u SFRJ i njenim naslednicama. Akademski je organizator naučnih konferencija na Londonskom univerzitetu i urednik knjiga poteklih s njih (R.Bugarski/C.Hawkesworth, eds: *Language Planning in Yugoslavia*, Columbus OH: Slavica, 1992; (isti) *Language in the Former Yugoslav Lands*, Bloomington IN: Slavica, 2004). Bio je član uređivačkih ili savetodavnih odbora više domaćih i međunarodnih serijskih publikacija: *Anali Filološkog fakulteta*, *Filološki pregled i Kultura* (Beograd), *Historiographia Linguistica* i *Studies in the History of Linguistics* (Amsterdam/Filadelfija), *Multilingua* (Berlin/Njujork) i dr.

Bio je suosnivač i prvi predsednik Saveza društava za primenjenu lingvistiku Jugoslavije, potpredsednik Međunarodnog udruženja za primenjenu lingvistiku (Association Internationale de Linguistique Appliquée), predsednik Evropskog lingvističkog društva (Societas Linguistica Europaea) i dr. Član je Evropske akademije nauka i umetnosti (Academia Scientiarum et Artium Europaea, Salzburg), dopisni član Centra za istraživanje višejezičnosti (Brisel), stalni član saradnik Matice srpske (Novi Sad), nacionalni dopisnik Evropskog godišnjaka za sociolingvistiku (Tibingen), ekspert Saveta Evrope za Evropsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima (Strazbur) itd. Počasni je predsednik Unije govornika engleskog jezika (English-Speaking Union) za Srbiju i Društva za primenjenu lingvistiku Srbije, te počasni član Udruženja anglista Srbije. U njegovu čast štampana su dva zbornika radova (v. niže).

Knjige (štampane kod raznih beogradskih izdavača, prvih 12 potom okupljene u ediciji Sabranih dela, Čigoja štampa/XX vek, 1996-1997): *Predlozi over, under, above, below i beneath*

u savremenom engleskom jeziku (1969, 1996 - doktorska disertacija); *Jezik i lingvistika* (1972,⁴ 2003 - Nolitova nagrada 1972); *Lingvistika o čoveku* (1975,³ 1996); *Jezik u društvu* (1986,³ 2004 - nagrada RTV Beograd 1986); *Lingvistika u primeni* (1986,³ 2007); *Uvod u opštu lingvistiku* (1989,⁷ 2008 - udžbenik, ukupno preko 50.000 primeraka); *Ka jedinstvu lingvistike* (1997); *Jezik u kontekstu* (1997); *Jezici* (1993,⁶2010); *Pismo* (1996,³2010); *Jezik od mira do rata* (1994,³1997); *Jezik u društvenoj krizi* (1997). Zatim još 6 knjiga izašlih posle Sabranih dela, u Biblioteci XX vek: *Lica jezika - sociolingvistike teme* (2001,²2002); *Nova lica jezika - sociolingvističke teme* (2002,²2009); *Žargon - lingvistička studija* (2003,²2006); *Jezik i kultura* (2005); *Evropa u jeziku* (2009); *Jezik i identitet* (2010). Takođe *Selektivna sociolingvistika bibliografija: SFRJ/SRJ-SCG/Srbija, 1967-2007*, Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2009.

Napomena. Mnogo šire biografske podatke i kompletnu bibliografiju, sa blizu 500 jedinica, sadrži priložena publikacija: *Ranko Bugarski, Bibliografija uz Sabrana dela* (sedmo, dopunjeno izdanje), Beograd: Čigoja štampa/XX vek, 2010, str. 61.

Obrazloženje:

U skladu sa Pravilnikom o uslovima i postupku o dodeljivanja zvanja profesor emeritus, član 2., u obrazloženju posebnih zasluga kojim ispunjava uslove, ističemo sledeće:

Ranko Bugarski, redovni profesor Filološkog fakulteta u penziji, svojim istraživanjima postavio je osnove nizu disciplina od velike važnosti za lingvistiku u Srbiji, a pre svega sociolingvistici i opštoj lingvistici, ali i mnogim drugim oblastima u kojima je anticipirao nove pravce u istraživanjima, kao na primer u kognitivnoj lingvistici i psiholingvistici. Svojim izuzetnim dostignućima na polju lingvistike profesor Bugarski je doprineo da opšta lingvistika na Univerzitetu u Beogradu, kao i u regionu, dobije ono mesto koje je u toku druge polovine dvadesetog veka zauzela i na svetskoj naučnoj sceni. Posebno je važno istaći njegov nemerljiv doprinos razvoju sociolingvistike. Ne manje značajno, zahvaljujući Bugarskom niz mladih naučnih radnika dobio je priliku da usavrši i produbi svoja znanja i na taj način se uključi na

svetsku lingvističku scenu. O tome najbolje govori činjenica da je pod njegovim rukovodstvom urađeno i odbranjeno 12 doktorskih disertacija i 46 magistarskih radova.

Naučni i stručni rad

Ranko Bugarski je objavio devetnaest knjiga i preko 450 studija, rasprava, članaka, prikaza, intervjua i drugih priloga iz oblasti strukture engleskog jezika, statusa srpskohrvatskog jezika, kontrastivne gramatike, opšte i primenjene lingvistike, sociolingvistike i psiholingvistike, istorije lingvistike, teorije prevođenja i dr. Objavljivane u više izdanja, njegove knjige služe i kao osnovna ili pomoćna literatura na postdiplomskim studijama širom bivše Jugoslavije. Udžbenik opšte lingvistike, štampan u šest izdanja i tiražu od preko 50.000 primeraka, već dvadesetak godina se široko koristi u srednjoškolskom i univerzitetskom obrazovanju. Radovi su mu izvorno saopštavani i/ili objavljeni u mnogim evropskim zemljama, SAD, Kanadi i Australiji, na srpskohrvatskom, engleskom, nemačkom, francuskom, španskom, katalonskom i grčkom jeziku; prevođeni su na engleski, francuski, nemački, italijanski, grčki, mađarski, finski, poljski, makedonski, slovački i albanski; a prikazivani su i komentarisani - uz većinu navedenih jezika - još i na ruskom, švedskom, holandskom, rumunskom, češkom, turskom, bugarskom, slovenačkom i rusinskom. Mnogi od tih radova objavljeni su - pored svih najvažnijih jugoslovenskih časopisa - u međunarodnim časopisima i drugim serijskim publikacijama (*Lingua, Journal of Linguistics, General Linguistics, Language Sciences, Studia Linguistica, Folia Linguistica, Acta Linguistica Hafniensia, Language in Society, Multilingua, Slavic and East European Journal, Journal of Multilingual and Multicultural Development, Die Welt der Slaven, Crazer Linguistische Studien, Wiener Linguistische Gazette, Socio-linguistica, International Journal of the Sociology of Language, Papers of the Chicago Linguistic Society, Revue des Études Slaves* itd.), kao referati u kongresnim aktima, poglavlja u knjigama, prilozi u spomenicama i antologijama itd. Mnogi od radova iz raznih navedenih oblasti često su prikazivani ili citirani u odgovarajućoj jugoslovenskoj i svetskoj lingvističkoj literaturi, uključujući časopise (uz neke već navedene još npr. *Language, International Journal of American Linguistics, Вопросы языкознания, Slavia*), serijska izdanja (npr. *Новое в лингвистике*), standardne priručnike (velike moderne gramatike engleskog jezika, rađene na

Londonskom univerzitetu pod rukovodstvom R. Kverka /R. Quirk/ i dr. Najčešće je citirani autor u antologiji jugoslovenske opšte lingvistike (v. pod br. 225 u Bibliografiji). Stručni je redaktor jugoslovenskog izdanja Kembričke enciklopedije jezika (br. 322 u Bibliografiji).

Međunarodna reputacija

(3) Pored navedenih brojnih i često citiranih radova u najznačajnijim američkim i britanskim naučnim časopisima, kao i u drugim međunarodnim časopisima i zbornicima, Ranko Bugarski je bio čest gost predavač po pozivu na najuglednijim stranim univerzitetima. Kao Fulbrajtove predavač za lingvistiku u SAD 1969/70. držao je redovne i postdiplomske kurseve iz opšte lingvistike i istorije lingvistike na Univerzitetu severoistočnog Ilinoja (Northeastern Illinois University, Chicago), kao i kurs srpskohrvatskog jezika - uz saradnju na naučnim projektima - na Čikaškom univerzitetu (University of Chicago). Iz raznih oblasti lingvistike držao je predavanja po pozivu na preko 30 inostranih univerziteta (London, Oksford, Pariz-Sorbona, Lajden, Beč, Minhen, Krakov, Varšava, Poznanj, Barselona, Njujork, Čikago, Berkli, Pitsburg, Ostin, Portland, Sijetl, Sidnej, Melburn itd.). Gostovao je kao predavač i na mnogim jugoslovenskim i pojedinim inostranim naučnim institutima, lingvističkim kružocima, profesionalnim udruženjima i sl.

Obavljao je i niz značajnih funkcija u međunarodnim stručnim i naučnim asocijacijama. Član Međunarodnog komiteta i Izvršnog biroa Međunarodnog udruženja za primenjenu lingvistiku (AILA), te koordinator njegovih naučnih komisija (1976-86), potpredsednik AILA-e (1981-84) i urednik 1. broja časopisa *AILA Review* (1984); član Izvršnog odbora Evropskog lingvističkog društva (SLE, 1979-82); potpredsednik i predsednik SLE (1999-2001). Ekspert je Saveta Evrope za Evropsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima (Strazbur). Stalni je član saradnik Matice srpske u Novom Sadu i dopisni član Centra za istraživanje višejezičnosti (CRM) u Briselu. Bio je član Komisije za sociolingvistiku Međunarodnog komiteta slavista (MKS), Jugoslovenskog odbora Evropskog društva za engleske studije (ESSE), Međunarodne asocijacije univerzitetskih profesora engleskog jezika (IAUPE), Lingvističkog društva Amerike (LSA), Međunarodne konferencije za istoriju lingvistike (ICHoLS), Međunarodnog udruženja za pragmatiku (IPA); itd. Jugoslovenski je (potom srbijanski) dopisnik evropskog godišnjaka

sociolingvistike - *Sociolinguistica: Internationales Jahrbuch flir Europaische Soziolinguistik* (Tibingen). Bio je član uređivačkih odbora *Anala Filološkog fakulteta u Beogradu*, te časopisa *Filološki pregled, Kultura* i dr. (i predsednik Saveta redakcije ovog poslednjeg). Od pokretanja časopisa *Historiographia Linguistica* i prateće serije knjiga *Studies in the History of Linguistics* (Amsterdam/ Filadelfija, 1974) do 2001. bio je član međunarodnog savetodavnog odbora ovih publikacija; bio je i član šireg uređivačkog odbora časopisa *Multilingua* (Berlin /Njujork /Amsterdam).

Posebne zasluge za razvoj, napredak Univerziteta i Filološkog fakulteta u Beogradu

O izuzetnom doprinosu profesora Bugarskog ugledu Filološkog fakulteta i Univerziteta u Beogradu može se zaključiti na osnovu niza poslova koje je obavljao kako u našoj zemlji tako i u inostranstvu. Takođe o tome svedoče i nagrade i priznanja koja je primio.

Između ostalog, bio je predsednik Saveta Filološkog fakulteta u Beogradu (1980/81), član Prosvetnog saveta Srbije i predsednik njegove Komisije za strane i klasične jezike (1987-91), član ekspertske grupe za izradu teza za savezni zakon o pravima manjina - posebno zadužen za domen jezičkih prava (Ministarstvo za ljudska prava i prava manjina SRJ, 1992-93), član Saveta Univerziteta u Beogradu (1997-98), te predsednik Stručnog saveta Katedre za jezik i govor Kolarčevog narodnog univerziteta u Beogradu. Uz ranije navedene ustanove, saradivao je i sa nizom drugih u različitim funkcijama (kao ocenjivač projekata, učesnik u projektima, član radne grupe, konsultant, recenzent i dr.). Među ovima su Institut za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Institut za proučavanje nacionalnih odnosa u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju i Alternativna akademska obrazovna mreža u Beogradu, Institut za južnoslovenske jezike Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, Centar za primenjenu lingvistiku u Vašingtonu, Škola za slovenske i istočnoevropske studije Univerziteta u Londonu, Vener-Grenova fondacija za antropološka istraživanja u Njujorku, Evropska fondacija za nauku u Strazburu, Evropski centar za društvene nauke i KulturKontakt Austria u Beču, Evropski centar za moderne jezike u Gracu, Institut za federalizam u Friburu, Britanski savet, Fulbrajtova komisija za međunarodnu razmenu; itd. Dugogodišnji je saradnik izdavačkih i medijskih kuća (npr. edicije XX vek, Nolita, Prosvete, Johna Benjaminsa iz Amsterdama, te Školskog programa TVB i Trećeg programa

Radio Beograda), kao i Beogradske otvorene škole i Istraživačke stanice Petnica (čijeg je Saveta takođe član).

(8) **Nagrade i priznanja.** Dobitnik je Nolitove nagrade 1972. za knjigu *Jezik i lingvistika*; nagrade RTV Beograd 1986 (delo iz oblasti kulture govora) za knjigu *Jezik u društvu*; i zahvalnice Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka Srbije u Beogradu 1987 (povodom dvadesetogodišnjice Zavoda). - Zastupljen je odrednicama u *Enciklopediji Jugoslavije*, *Maloj enciklopediji Prosvete*, *Enciklopediji srpskog naroda*, leksikonu *Ko je ko u Srbiji* i *Srpskoj enciklopediji* (u pripremi). - Juna 2001. godine izabran je za člana Evropske akademije nauka i umetnosti (Academia Scientiarum et Artium Europaea) u Salzburgu, septembra 2003. za počasnog predsednika Društva za primenjenu lingvistiku Srbije i Crne Gore, a maja 2006. za počasnog predsednika Unije govornika engleskog jezika (English-Speaking Union) za Srbiju; takođe je od 2009. počasni član Udruženja anglista Srbije. - Godine 2000. objavljen je internacionalni zbornik u njegovu čast, sa priložima 19 autora iz 11 zemalja, u izdanju vodeće svetske izdavačke kuće za lingvističku literaturu: *History and Perspectives of Language Study: Papers in Honor of Ranko Bugarski* (ed. by O. Mišeska Tomić and M. Radovanović), Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins, pp. XXI+304. Godine 2003. štampan je i njemu posvećeni zbornik radova njegovih bivših postdiplomaca: *Jezik, društvo, saznanje - Profesoru Ranku Bugarskom od njegovih studenata* (ur. D. Klikovac i K. Rasulić), Beograd: Filološki fakultet, str. 300. U pripremi je još jedan njemu posvećeni internacionalni zbornik. - Posebno važnom nagradom može se smatrati i objavljivanje Sabranih dela 1996-1997. godine, što je svojevrsno priznanje koje lingvisti - ne samo kod nas - veoma retko doživljavaju.

Zaključak:

Ranko Bugarski je svoj izuzetni naučni doprinos nastavio da pruža i nakon odlaska u penziju; 1. februara ove godine navršilo se ravno 50 godina njegovog kontinuiranog, praktično svakodnevnog radnog angažmana na ovom fakultetu. Njegov doprinos ugledu i afirmaciji Filološkog fakulteta ne prestaje, što se može jasno sagledati iz navedenih podataka o njegovim objavljenim radovima i aktivnom učešću na naučnim sastancima i konferencijama, kao i predavanjima po pozivu, učešću u međunarodnim naučnim i stručnim institucijama. Imajući sve to u vidu, njegove neprekinute aktivnosti i naučni rad, Komisija ima čast i zadovoljstvo da predloži Senatu Univerziteta u Beogradu da se prof. dr Ranku Bugarskom dodeli zvanje profesora emeritusa.

U Beogradu i Novom Sadu, 7. aprila 2011.

Članovi Komisije:

Dr Vesna Polovina, redovni profesor Filološkog fakulteta

Dr Ljiljana Bajić, redovni profesor Filološkog fakulteta

Dr Zoran Paunović, redovni profesor Filološkog fakulteta

Dr Tvrtko Prčić, redovni profesor Filozofskog fakulteta,

Univerziteta Novom Sadu

Dr Milorad Radovanović, redovni profesor Filozofskog fakulteta,

Univerziteta Novom Sadu,

dopisni član SANU